

The project **Bossa de Novo & Cesar Camargo Mariano** was born after a successful and critically acclaimed concert at the 71st Ljubljana Festival in 2023. The fresh artistic connection between Bossa de Novo and Cesar was felt by some 1,500 people in a sold-out venue. As a result of this partnership, the group received an invitation from Cesar Camargo Mariano to record a new bossa nova album, which is the fruit of his reflection on Brazilian music. Having played with Bossa de Novo, Cesar sensed that the synergy between himself and the group was such that making a record could give an interesting artistic result. He provided the project with new, original arrangements of bossa nova classics, songs that represent the sources and history of this distinctive Brazilian genre. The recording sessions will take place in Ljubljana until the end of 2024, and the arrangements will be premiered on 26 August at Križanke, as part of the 72nd Ljubljana Festival. The first pressing of the album will be in tribute to the Ljubljana Festival for all its support, and the band is also preparing a brand new composition as a single which will be a gift to the audience at the premiere.

Primož Vitez, Cuca Valiukevicius

Sponzor zasedbe / Band Sponsor:

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, avgust / August 2024
Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / General and Artistic
Director, Honorary member of the European Festivals Association
Besedila / Texts: **JAN PREPADNIK, PRIMOŽ VITEZ, CUCA VALIUKI-
VIUS**

Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**
Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**
Tisk / Print: **TISKARNA PARA d.o.o.**
ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival
www.instagram.com/festival_ljubljana/
www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana
www.linkedin.com/company/festival-ljubljana
www.tiktok.com/@ljubljanafestival

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 72. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 72nd Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradna vina
Official wines:
VINAKOPER

Prijatelji Festivala
Ljubljana / Friends
of Ljubljana Festival:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: **ljubljanafestival.si**, Eventim, blagajna Križanke
Križanke Box Office, bencinski servisi / gas stations

Več informacij / More information: **ljubljanafestival.si**

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih.
The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.

BOSSA DE NOVO & CESAR CAMARGO MARIANO

klavir / piano

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ
AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE
Ljubljana, **20. 6. – 3. 9. 2024**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

EUROPEAN
FESTIVALS
ASSOCIATION

EUROPEAN
FESTIVALS
ASSOCIATION

EUROPEAN
FESTIVALS
ASSOCIATION

EUROPEAN
FESTIVALS
ASSOCIATION

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2024 je župan Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič. / The Honorary Patron of the Ljubljana Festival 2024 is
the Mayor of the City of Ljubljana Zoran Jankovič.

Ponedeljek, 26. avgust 2024, ob 20.30
Monday, 26 August 2024, at 8.30 pm
Poletno gledališče Kržank / Kržanke Summer Theatre

BOSSA DE NOVO

Primož Vitez, vokal / *vocals*

Aljoša Kosor, klasična kitara / *classical guitar*

Mitja Vrhovnik Smrekar, tolkala / *percussion*

Sergej Randelovič »RunJoe«, bobni / *drums*

Marko Gregorič, električna bas kitara / *electric bass guitar*

CESAR CAMARGO MARIANO

klavir / *piano*

Premierna izvedba skladb z novega albuma

Premiere performance of the songs from the new album

Umetniška produkcija / *Artistic production:*

Cuca Valiukevicius, Flávia Camargo Mariano

V brazilski popularni glasbi se je konec petdesetih let prejšnjega stoletja pojavilo gibanje, ki je korenito spremenilo glasbeni slog klasične urbane sambe. Pojem bossa nova se je prvič pojavil leta 1959 s pesmijo brazilskega skladatelja, pianista, aranžerja in pevcu Antônio Carlosa Jobima z naslovom *Desafinado*, katere vijugaste melodije s kompleksnejšimi intervali (zmanjšane kvarte, male sekste) naj bi spominjale na pevca, ki je negotov v svojem nastopu. Skladba je bila odgovor kritikom, ki so komentirali, da je novi slog ustvarjen za vokaliste, ki nimajo prav dobrih pevskih sposobnosti. Beseda bossa v slengu iz Ria de Janeira pomeni posebna sposobnost, spretnost, bistrost in podobno. Med začetniki novega sloga sta bila Jobim (kot skladatelj) in João Gilberto (predvsem kot pevec in kitarist). Njun prvi pomembni posnetek je bil *Chega de Saudade*, ki sta ga izdala marca 1959. Bossa nova je nastala v času velikih političnih sprememb in gospodarske rasti v Braziliji, prvi mednarodni hit v tej zvrsti pa je bila Jobimova pesem *Garota de Ipanema* (Dekle iz Ipaneme ali *The Girl from Ipanema*, 1964).

Ena od ključnih značilnosti novega sloga, ki je vplival na brazilsko popularno glasbo in še posebej na sambo, je bilo zavestno izogibanje prevladi enega samega glasbenega parametra. Medtem ko je bil za brazilsko glasbo pred tem značilen močen poudarek na melodiji (želena je bila predvsem spevnost), so se v tem novem fenomenu enakovredno združili melodija, harmonija in ritem. Čeprav ima pri bossa novi pevec nedvomno pomembno vlogo, se ne sme preveč izraziti njegova osebnost, ki se lahko kaže v močnih kontrastih, glasnosti, podaljšanih notah, dolgih pavzah ali kričeče visokih tonih. Takšna in podobna, mestoma skoraj teatralna ali operna glasbena sredstva so bila značilna za starejšo brazilsko glasbo, vendar so na splošno izključena iz »pravilnega« vokalnega sloga bossa nove; petje naj bi potekalo v umirjenem tonu, skoraj tako kot pri običajnem, vsakodnevnem govorjenju.

Čeprav se lahko zazdi, da bossa nova s svojimi nekonvencionalnimi in mestoma kompleksnimi akordi ter zrahljano tonalnostjo spominja na jazz, je primarno črpala iz tradicije sambe in je tako njen razvoj sprva potekal vzporedno z jazzom ter neodvisno od njega. Kot spremljevalni inštrument je poudarjena kitara, ki igra dvojni vlogi: na prvem mestu vzdržuje harmonsko ogrodje skladbe, obenem pa ima s poudarjanjem ritmičnega vzorca z akordi perkusivno vlogo. Najznačilnejša novost bossa nove je bila posodobitev sinkopirane ritmične strukture, ki izvira tako iz klasičnih vzorcev sambe kot tudi ljudske glasbe. Inovativna so bila tudi besedila, ki ne slovijo zgolj po ekspresivni vsebini, temveč so prav tako zvočno zanimive posamezne besede teksta, o katerem se zdi, da je neločljivo povezan z ritmom in melodijo skladbe. Besedila so dobila politične podtone sredi šestdesetih let, ko je bossa nova postala povezana s protestnim gibanjem v Braziliji. Takrat se je glasbeni slog zmešal tudi z drugimi zvrstmi, zlasti jazzom in rock glasbo iz Anglije in Združenih držav Amerike, kar je pripeljalo do hibridnega glasbenega stila, ki je znan pod izrazoma *tropicália* in *música popular brasileira*.

Bossa de Novo je slovenska glasbena skupina, ki se ukvarja z brazilskimi glasbenimi izrazi in jih posodablja s sodobnimi umetniškimi impulzi. Komorna jazzovska zasedba deluje od leta 2003, ko se je javnosti prvič predstavila s poletnim koncertom pred ljubljanskim Sax Pubom na Eipprovi ulici. Prvotno so jo sestavljali Primož Vitez (vokal), Drago Ivanuš (harmonika), Igor Leonardi (kitara) in Aljoša Kosor (kitara). Od takrat se je zasedba večkrat transformirala, z njo je ob raznih priložnostih igralo več glasbenikov, med njimi saksofonisti Jure Pukl, Cene Resnik, Boštjan Gombač, Primož Fleischman in Igor Lumpert, violinistka Jelena Ždrale, kitarist Jani Moder, trobentača Tibor Kerekes in David Jarh, bobnar Ratko Divjak, vibrafonist Howard Curtis ter pevke Mateja Starič, Jackie Marshall, Nika Perunović, Nagisa Moritoki, Janja Majzelj, Eva Hren, Ana Vipotnik, Marta Kosturka in Mateja Koležnik, danes pa jo poleg Viteza in Kosorja sestavljajo tolkalista Mitja Vrhovnik Smrekar in Sergej Randelovič – »RunJoe« ter basist Marko Gregorič.

Zasedba opisuje bossa novo kot »glasbeni zaklad, ki ga ni mogoče izčrpati, in skladbe vanjo pač ne prihajajo samo iz brazilske muzike. Svet je poln glasbe, ki samo čaka, da se bo usedla v nasladno razpoloženo uho. Z njo obiskujemo kraje in čase, ki so nam pri srcu, v preteklosti, sedanosti in prihodnosti. Med bossanovami se lotevamo takšnih, ki jih danes malokdo pozna, med našimi priredbami slovenskih pesmi pa bomo našli tudi avtorje, ki so naredili zgodovino slovenske glasbe, pa jih danes malokdo posluša.« V njihovem repertoarju je mogoče najti pesmi v različnih jezikih, kot so portugalsščina, slovenščina, srbohrvaščina in francoščina. Svojo prvo ploščo *Vivo!* so izdali leta 2006, sledili pa so albumi *Nova* (2009), *Quinta Essência* (2013), *Andante* (2015) in *Twist* (2021). Po uspešnem in kritično odmevnem koncertu s Césarjem Camargom Marianom na 71. Ljubljana Festivalu leta 2023 bodo z brazilskim mojstrom do konca leta posneli nov album kot rezultat razmisleka o aktualni brazilski glasbi, posvečen Ljubljana Festivalu za vso izkazano podpora.

Brazilski pianist, aranžer, skladatelj in glasbeni producent **Cesar Camargo Mariano** se je rodil leta 1943 v São Paulu. Njegova glasbena pot se je začela s klavirjem, ki se ga je začel učiti igrati po posluhu pri trinajstih letih. Širši javnosti se je prvič predstavil, ko ga je junija 1957 ameriška pozavnistka Melba Liston povabila k sodelovanju na svojem koncertu v jazz klubu v Rio de Janeiru ter ko se je pojavil v posebni oddaji radia Globo z naslovom *Čudežni deček, ki igra jazz*. Istega leta je Camargo Mariano spoznal brazilskega glasbenika Johnnyja Alfa in ta je mladega pianista navdušil za aranžiranje, kompozicijo, kinematografijo in gledališče. V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je v Braziliji postal slaven zaradi svojih ritmičnih sposobnosti »swinganja« in zdaj že legendarni levici. V tistem času je nastopal v različnih instrumentalnih zasedbah, med njimi sta bila Trio Sambalanço in Som Três, ki veljata za ena izmed vrhuncev brazilskega jazza tega obdobja.

Svetovno slavo mu je prineslo sodelovanje z nekaterimi najpomembnejšimi brazilskimi glasbeniki, kot so Antônio Carlos Jobim, Wilson Simonal in Elis Regina. Na legendarnem albumu Jobima in Regine z naslovom *Elis & Tom* iz leta 1973 se je vpisal kot producent, pianist in aranžer. Sledilo je sodelovanje z drugimi mednarodno uveljavljenimi glasbenimi velikani, od ameriške jazz pevke in pianistke Blossom Dearie do ameriškega violončelista kitajskih korenin Yo-Yo Maja, posnel pa je celo vrsto instrumentalnih albumov kot tudi glasbenih podlag za filme in televizijo. Camargo Mariano je za svojo izredno uspešno mednarodno kariero in ustvarjalnost prejel številne nagrade, vključno z dvema prestižnima nagradama latin grammy: leta 2006 za življensko delo in leta 2007 s pevko Leny Andrade za najboljši album v kategoriji *música popular brasileira*.

Jan Prepadnik